

Հարգելի՛ մարզպետ, ավագանիներ,

Պաշտոնավարման առաջին իսկ օրվանից մենք մեր արջեւ նպատակ ենք դրել ապահովել մեր քաղաքի համաչափ ու կայուն զարգացումը՝ բնակիչների համար էջմիածինը դարձնել ապահով, բարեկեցիկ ու հարմարավետ միջավայր: Այս ընթացքում մեր քայլեն հստակորեն ուղված են եղել մեր նպատակին հասնելուն:

Փորձեմ հակիրճ ամփոփել անցած մեկ տարում կատարվածն ու ձեռքբերումները հանձնել ձեր դատին:

Անցնեմ փաստական տվյալներին:

2019 թ. բյուջետային տարվա 9 ամիսների ընթացքում էջմիածին քաղաքային համայնքի եկամուտների պլանը կատարվել է 107,4 տոկոսով՝ նախատեսված 552 մլն դրամի փոխարեն հավաքագրվել է 593 մլն դրամ: Ինչ վերաբերում է սեփական եկամուտների հավաքագրմանը, ապա այս մասով պլանային առաջադրանքը եւս կատարվել է 108,2 տոկոսով: Նախատեսված 606 մլն դրամի փոխարեն, հավաքագրվել է 656 մլն դրամ:

Ձեռք տակ ունենանալով բյուջեի կատարողականի վերաբերյալ վերջին երեք ամիսների փաստական տվյալները, կարող եմ հավաստիացնել, որ տարին եւս ամփոփելու ենք բյուջեի գերակատարումով:

Այժմ ոլորտ առ ոլորտ ուսումնասիրենք, թե ինչ նպատակներով են ծախսվել հավաքագրված միջոցները:

Սոցիալական ոլորտ

Անցած մեկ տարում էջմիածնի քաղաքապետարան է ստացվել **3403** դիմում և **3356** գրություն, իսկ քաղաքապետի մոտ ամեն հինգշաբթի անցկացվող ընդունելությանը մասնակցել է **1856** բնակիչ:

Սոցիալական տարբեր հարցերով ստացվել է 457 դիմում, արխիվային տեղեկանքի, միջնորդագրի ու այլ հարցերով դիմել է 123 բնակիչ:

333 ընտանիքի հատկացվել է դրամական օգնություն, որից՝

- Բուժման վճար՝ 192 քաղաքացու
- Ուսման վճար՝ 53 քաղաքացու
- Սոցիալական տարբեր հարցերով՝ 88 քաղաքացու:
- Դպրոցական պարագաների ձեռքբերման համար 39 ընտանիքի 84 երեխայի, իսկ
- 1 ընտանիքի տրամադրվել է վառելիքայտ:

Բարեկարգում

Այս ոլորտում թվարկումները շատ են:

Նախորդ տարում կատարվել են փողոցների ասֆալտբետոնե ծածկույթի մասնակի նորոգումներ 36 փողոցներում ու բակերում՝ ընդհանուր՝ 13,405 մ/ք մակերեսով:

Այդ փողոցներն ու բակերն են՝ Օրջոնիկիձե, Ն.Եվդոկիա, Մ.Մեխակյան, Պիոներական, Զորավար Անդրանիկ, Մատրոսով, Կույբիշև, Կրուպսկայա, Կարճիկյան, Վ.Սարգսյան, Սպանդարյան, Մայակովսկի, Լոմոնոսով, Մ.Մաշտոց, Կամո, Մ.Խորենացի, Բաղրամյան, Թումանյան, Շահումյան, Չարենց, Պատկանյան, Ա.Ասատրյան, Իսակով, Լիդիգե, Իսի-լե-Մուլինո, Տերյան փողոցները, ինչպես նաև Վազգեն Առաջին 1, 37, 38, 47, 49, 43ա, 40, 38ա, 41ա, Թումանյան թ. 2, Բաղրամյան թ.16,18, 20, 22, 24 շենքերի բակերը, Ալավերդյան, Արարտյան, Նալբանդյան, Զվարթնոց թաղամասի ճանապարհներին և բակային տարածքներում, ինչպես նաև Միչուրին, Պետրոզավոդսկ, Մ.Մաշտոց 12, 14 շենքերի բակերը:

Փողոցների ասֆալտբետոնե ծածկույթի հիմնանորոգումներ են կատարվել նաև Իսի-լե-Մուլինո - Կամո - Արարտյան հատվածում, Զվարթնոց թաղամասի 1, 2, 3, 4, 5, 5ա շենքերի բակերում՝ ընդհանուր 4728 մ/ք մակերեսով:

2019 թվականի սուրվենցիոն ծրագրով հիմնանորոգվել են Էջմիածնի երկու կարևորագույն՝ Վազգեն Առաջին և Վռամ Կոստանյան փողոցները, փոփոխվել են եզրաքարեր, Վ.Կոստանյան փողոցի անձրևատարը և հիմնանորոգվել են 4-րդ, 6-րդ, 8-րդ շենքերի բակեր՝ ընդհանուր 14 564 ք/մ մակերեսով:

16 493.0 մ/ք աղացած ասֆալտով հարթեցման աշխատանքներ են կատարվել քաղաքի հողապատ փողոցներում ու բակերում՝ Չարենց թաղամասի 3, 4, 4ա, 6, 7, 9, 18, 19, 21, 23, 25, Պատկանյան 43, 51, Շահումյան 50, Կարճիկյան 1 շենքերի բակերում, Լերմոնտով - Վ. Մամիկոնյան - Իսակով խաչմերուկում:

Էջմիածնի 4 խնդրահարույց խաչմերուկներ կահավորվել են նոր՝ թվատախտակային լուսացույցներով՝ Բաղրամյան - Սպանդարյան, Խորենացի - Պատկանյան, Արարատյան - Իսի-լե-Մուլիև, Կամո - Վ.Կոստանյան:

Բարեկարգման աշխատանքներ են իրականացվել քաղաքի այգիներում: Նորոգվել ու ներկվել են քաղաքապետարանի հարակից պուրակի երկու, Ջվարթնոց թաղամասի եւ Մարիանե այգիների ու Անմար Կրակ հուշահամալիրի ջրավազանները, վերագործարկվել են Չարենց թաղամասի 3 ջրավազանները:

Բոլորովին նոր տեսք է ստացել քաղաքապետարանի հարակից այգին. այն ձևավորվել է գունավոր խճաքարերով: Հիմնվել են գունավոր անձրևանոցներով ու լուսային շարաններով ճեմուղիներ, որոնք էապես բարելավել են այգու արտաքին տեսքն ու գրավչություն հաղորդել: Փոխվել է դեկորատիվ էլեկտրական սյուների լուսատուների 188 լապտեր, փոփարինվել են այգու տարածքում տեղակայված եկեղեցիների պուրակի ապակե պատվանդանների խամրած ապակիները:

Բարերարների հետ համագործակցության շրջանակում վերակառուցվել է այգու կոտրված ու հնամաշ խաղահրապարակը: Այստեղ այժմ նոր, բարեկարգ խաղահրապարակ է՝ փայտից խաղային պարագաներով: Իսկ նախկին պլաստմասե

խաղային պարագաները վերանորոգվել են եւ տեղադրվել Վազգեն Առաջին փողոցի թիվ 1 շենքի բակում:

Քաղաքի գլխավոր՝ Մ.Մաշտոց փողոցի երկայնքով, երկկողմ սիզամարգերի ծառերի արանքներում տնկվել են արևմտյան սյունաձև տույաներ ու վարդագույն ծաղկող ակացիաներ, խոտածածկով լրացվել են սիզամարգերի բաց հատվածները:

Վրամ Կոստանյան ու Սպանդարյան փողոցներում կատարվել են մայթերի կանաչ գոտիների բարեկարգման աշխատանքներ. հիմնվել են սիզամարգեր:

Ամբողջ քաղաքում տեղադրվել է 67 ճանապարհային նշան, որոնք կօգնեն ավելի անվտանգ ու հարմար դարձնել ինչպես վարորդների, այնպես էլ հետիոտների տեղաշարժը:

Մեր նպատակներից մեկն այնպիսի միջավայրի ստեղծումն է, որը գրավիչ ու հետաքրքիր կլինի ոչ միայն քաղաք այցելող զբոսաշրջիկների, այլ նաև այստեղ մշտապես բնակվող մարդկանց համար: Այդ պատճառով քայլեր են ձեռնարկվել քաղաքի կենտրոնական հրապարակի շենքերի ու շինությունների արտաքին ճարտարապետական լուսավորության համակարգ ներդնելու ուղղությամբ, նախագծվել են էսքիզներ, անցկացվել է մրցույթ:

Ճիշտ ու գրագետ ճարտարապետական լուսավորությունն էականորեն կփոխի շենքերի ու քաղաքի արտաքին տեսքը: Արդյունքում կունենանք նաև գեղեցիկ լուսավորված Հրապարակ, ինչը նոր շունչ կհաղորդի մեր քաղաքի սրտին:

Շարունակելով ամփոփել արվածը, ներկայացնեմ Բնակարանային կոմունալ ոլորտում կատարված աշխատանքները:

2019 թվականին հիմնանորոգվել են 32 բազմաբնակարանային շենքերի տանիքներ՝ ընդհանուր 6268 քմ մակերեսի չափով եւ 6 հարթ տանիք՝ 1300 քմ մակերեսով :

Արամ Մանուկյան 1-ին թաղամասում լուծվում է ստավցել 20 տարուց ի վեր առկա խնդիրը՝ ջրահեռացման համակարգի բացակայությունը. կառուցվել է 4500 գծամետր երկարությամբ կոյուղագիծ: Ծրագիրն իրականացվել է ՀՀ Կառավարության միջոցներով և համայնքի 20%-ի չափով համաֆինանսավորմամբ:

Աղբահանության որակի բարձրացման համար ձեռք է բերվել 30 մեծ աղբաման, որոնք տեղադրվել են հետևյալ 10 փողոցներում՝

1. Կամո փողոց՝ 7 հատ,
2. Վռամ Կոստանյան փողոց՝ ԱԱԾ և սպորտդպրոցի հարևանությամբ՝ 3 հատ,
3. Բաղրամյան փողոց՝ թիվ 13 մանկապարտեզի հարևանությամբ՝ 6 հատ,
4. Վազգեն Առաջին փողոց՝ թիվ 10 մանկապարտեզի աջակողմյան հատվածում՝ 5 հատ,
5. Շահումյան փողոց՝ 2 հատ,
6. Զվարթնոց կամրջի հարևանությամբ՝ 2 հատ,
7. Արագած (փողոց)՝ 12. հարևանությամբ՝ 1 հատ,
8. Արարատյան փողոց՝ 1 հատ,
9. Չարենց փողոցի խաչմերուկ 1 հատ,
10. Չարենց փողոց՝ թիվ 11 դպրոցի հարևանությամբ՝ 2 հատ :

Իսկ քաղաքի փողոցների մայթեզրերի հին աղբամանները փոխարինվել են նորերով: Ընդհանուր առմամբ տեղադրվել է 252 նոր աղբաման՝ հետևյալ փողոցներում ու այգիներում՝ Սբ. Մ.Մաշտոց, Արարատյան, Մ.Խորենացի, Սբ. Մարիանե այգի, Քաղաքապետարանի հարակից այգի, Կոմիտասի անվան հրապարակ:

Առաջիկայում Վազգեն Առաջին ու Վռամ Կոստանյան հիմնանորոգված փողոցներում ևս կտեղադրվի ընդհանուր թվով 76 աղբաման:

Մենք մշտապես աչքի առաջ ունենք նաև թափառող կենդանիների հիմնախնդիրը: Փոքր, բայց հաստատուն քայլերով առաջ ենք գնում նաև այս հարցում:

Նախորդ 1 տարվա ընթացքում ստերջացվել են 100-ից ավելի շներ, ինչը ենթադրում է նաև թափառող կենդանու քարտեզագրում, նույնականացում ու խնամքի ապահովում: Հատկանշական է, որ Երևանից հետո Էջմիածինն առաջին քաղաքն է, որտեղ իրականացվել է շների ստերջացման ծրագիր:

Կրթության և մշակույթի ոլորտ

Նախադպրոցական կրթության համար ավելի հարմարավետ պայմաններ ստեղծելու նպատակով 2019 թվականին կատարվել են մանկապարտեզների հիմնանորոգման, նորոգման ու գույքի թարմացման աշխատանքներ:

Մանկապարտեզ ընդունվող երեխաների «հերթագրում» հասկացությունը վերացնելու նպատակով՝ որդեգրվել է նոր խմբասենյակներ բացելու և մեծ թվով երեխաների ընդունելու սկզբունքը: Հունիս ամսին թիվ 16 «Ոստան» մանկապարտեզում բացվել է նոր խմբասենյակ՝ ընդունելով ևս 25 երեխայի:

Բարերարների հետ համագործակցության արդյունքում բոլոր նորմերին համապատասխան հաշվետու տարում հիմնանորոգվեց եւ դեկտեմբերին վերաբացվեց քաղաքի կենտրոնում գտնվող թիվ 13 մանկապարտեզի չճահագործվող մասնաշենքը, ինչը հնարավորություն ստեղծեց մանկապարտեզ ընդունել ևս 100 երեխայի ու կրճատել հեթերի թիվը:

Այս աշխատանքը շարունակական է լինելու եւ ելնելով անհրաժեշտությունից, կքննարկվի նաև այլ մանկապարտեզներում հավելյալ խմբեր բացելու հարցը:

Հաշվետու տարում բարեկարգման աշխատանքներ կատարվել են բոլոր մանկապարտեզներում.

Էջմիածնի քույր քաղաք ֆրանսիական Իսի-լե-Մուլինոյի հետ համատեղ ներդրմամբ թիվ 10 «Շուշան» մանկապարտեզում հիմնանորոգվել են սանհանգույցները, պատուհանները, տանիքն ու խոհանոցը: Խոհանոցը համալրվել է նաև անհրաժեշտ տեխնիկական սարքավորումներով:

Օգոստոսին Վիեննայի հայ համայնքի կողմից թիվ 5 մանկապարտեզին նվիրաբերվել է 96 անկողնային հավաքածու՝ բարձ, վերմակ եւ սպիտակեղեն:

Թիվ 16, թիվ 6, թիվ 5, թիվ 11, թիվ 15 մանկապարտեզները համալրվել են 65 երկհարկանի մահճակալով, ինչի արդյունքում խմբասենյակներում երեխաների ու մահճակալների թվերը հավասարվել են: Հիմա ամեն երեխա իր առանձին մահճակալն ունի:

Թիվ 11 և թիվ 14 մանկապարտեզները համալրվել են 20-ական աթոռներով, բոլոր մանկապարտեզները համալրվել են երաժշտական կենտրոններով, մսադաջներով եւ, ըստ անհրաժեշտության՝ գազօջախով, ջեռոցման կաթսայով, ջրի պոմպով եւ այլն :

Մանկապարտեզներ հաճախող երեխաների մտածողությունն ու խոսքի ճիշտ զարգացումն ապահովելու համար անցած մեկ տարում քաղաքապետարանի ենթակայության բոլոր մանկապարտեզները համալրվել են զարգացնող ու կառուցողական խաղերով, զանազան խաղալիքներով, հեծանիվներով, իսկ ավարտական խմբերի երեխաները ստացել են դպրոցական պայուսակներ:

Ճաշացանկում ընդգրկվել են վարսակի փաթիլներ, մանրաձավար, հավի կրծքամիս, բանան ու սեզոնային մրգեր: Բոլոր մանկապարտեզներին տրամադրվել են մսադաջներ ու ջեռոցներ՝ երեխաների սննդակարգը բազմազան և համեղ դարձնելու նպատակով:

Մանկապարտեզների բոլոր աշխատակիցների համար պարբերաբար կազմակերպվել են վերապատրաստման դասընթացներ՝ համապատասխան մասնագետների կողմից: Տնօրենների և դաստիարակների վերապատրաստումը

կայացել է քաղաքապետարանի միջնորդությամբ՝ Կրթության ազգային
ինստիտուտի կողմից և իրականացվել է Երևանում:

Բարեկարգման աշխատանքներ կատարվել են նաև երաժշտական դպրոցներում:

Մ. Եկմալյանի անվան թիվ 1 երաժշտական դպրոցի համար ձեռք են բերվել
աթոռներ, կոմպոզիտորների նկարներ, վերանորոգվել է առաջին հարկի
նախասրահը և դեպի բեմ գնացող միջանցքը: Սպ. Մելիքյանի անվան թիվ 2
երաժշտականում հուլիս ամսին վերանորոգվել է նախասրահը եւ մուտքի
աստիճանահարթակը:

Երկու երաժշտականներում միասին սովորում է 574 երեխա, վարձավճարի
արտոնությունից օգտվում են 50-ը:

Կոմիտասի անվան մշակույթի պալատում վերանորոգվել է բեմը, ձեռք են բերվել
շերտավարագույրներ, լուսային էֆեկտներ: Միջոցառումները պատշաճ
կազմակերպելու համար ձեռք են բերվել նաև անհրաժեշտ ռեկվիզիտներ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում անցկացվել է շուրջ 210 միջոցառում:

Էջմիածնի զարգացման գործում մենք չափազանց կարևորում ենք
քաղաքապետարան-մասնավոր հատված համագործակցությունը: Մեր կողմից
նախընտրելի այս ձևաչափով անցած տարում համատեղ իրականացվել են
բարեկարգման ու զարգացման բազմաթիվ ծրագրեր:

Բարերաների հետ ակտիվ համագործակցության ու բանակցությունների շնորհիվ
քաղաքում հիմնվել է 2 նոր խաղահրապարակ՝ Չվարթնոց թաղամասում ու
Վազգեն Առաջին 5-րդ շենքի բակում:

Այս համագործակցությունները շարունակական բնույթ են կրելու. նախատեսված է
առաջիկայում խաղահրապարակ կառուցել նաև Չվարթնոց գյուղ կոչվող
թաղամասում:

Ներքաղաքային տրանսպորտ

Տարիներ շարունակ էջմիածնեցիները արդարացիորեն բարձրացրել են քաղաքի կարևորագույն խնդիրներից մեկը՝ ներքաղաքային տրանսպորտի բացակայությունը:

Այսօր դա այլևս խնդիր չէ: Իսկ լուծումը տրվել է ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանության հետ ակտիվ համագործակցության և Ֆրանսիայի Նիցցա քաղաքի քաղապետի հետ արդյունավետ բանակցությունների շնորհիվ:

Նիցցա քաղաքի քաղաքապետ պրն. Քրիստիան Էստրոզին ցանկություն էր հայտնել էջմիածին համայնքին նվիրել ավտոբուսներ՝ համայնքի տրանսպորտային ցանցի զարգացմանը նպաստելու համար:

Արդյունքում՝ էջմիածնում արդեն շահագործվում են Նիցցա քաղաքի նվիրած մեքենաները՝ կանոնավոր ուղևորափոխադրումներ կատարելով 4 ուղղությամբ:

2 մեծ ավտոբուսներ էլ տրամադրվել են Երևանում ուսանող մեր համաքաղաքացիներին՝ որպես ուսանողական ավտոբուսներ:

Ներքաղաքային տրանսպորտի ներդրմանը զուգահեռ մանսավոր հատվածի հետ համագործակցության շրջանակներում վերջերս էջմիածնում բացվեց Հայաստանում առաջին և դեռևս միակ «Խելացի կանգառը»:

Կանգառը քաղաքացուն տեղեկացնում է մոտեցող ավտոբուսի համարի և ժամանման մասին, ունի wi-fi՝ անվճար ու անսահմանափակ, տեղեկատվական վահանակ զբոսաշրջիկների համար, տեղեկացնում է քաղաքի թանգարանների ու տեսարժան վայրերի մասին, առաջարկում սննդի կետեր և այլն: Կանգառն ունի սմարթֆոնների լիցքավորման հնարավորություն, անվտանգության համակարգ, ԱԻՆ կանչի կոճակ, բանկոմատներ, վճարային ապարատներ, աղբի տեսակավորման հնարավորություն, օդափոխության և ջեռուցման համակարգ:

Առաջիկայում քաղաքը կունենա 6-8 նման կանգառ: Արդեն իսկ մեկնարկել են 2-րդ խելացի կանգառի նախագծման աշխատանքները:

Քաղաքաշինություն

Նախորդ մեկ տարին անկասկած կարելի է բնութագրել նաև շինարարության աճի ժամանակահատված: Մենք բավականին մեծ ներուժ ունենք, որն այս ընթացքում տարբեր պատճառներով չէր օգտագործվել:

2019-ի հուլիսից մինչ այսօր տրամադրվել է 152 շին.թույլտվություն, որից 51-ը հասարակական նշանակության, 101-ը՝ բնակելի:

Մենք լիահույս ենք, որ շինանարարական ոլորտի աճը կարևոր դեր կունենա տնտեսության զարգացման համար:

Արտաքին կապեր

Արտաքին կապերի ոլորտում ևս եղել են հաջողված ու արդյունավետ համագործակցություններ:

Ապրիլի 12-ին Ֆրանսիայի Իսի լե Մուլինո քաղաքի Շառլ Ազնավուրի անվան կենտրոնում Էջմիածին և Իսի լե Մուլինո քաղաքների միջև համագործակցության 30-ամյակին նվիրված հանդիսավոր արարողություն տեղի ունեցավ:

Այդ ժամանակ 450 հյուրերի ներկայությամբ Իսի լե Մուլինոյի և Հայաստանի որևէ քաղաքի պատմության մեջ առաջին անգամ երկու քաղաքների միջև ստորագրվեց “Smart Cities”՝ «խելացի քաղաքների» վերաբերյալ համագործակցության պայմանագիր՝ ի դեմս Էջմիածնի քաղաքապետ Դիանա Գասպարյանի և Իսի լե Մուլինոյի քաղաքապետ Անդրե Մանտինիի:

Պայմանագրով կողմերը պարտավորվում են մշակել Էջմիածնում խելացի քաղաքի զարգացմանը նպաստող և նորարարական լուծումների ընդունումը խթանող համատեղ ծրագրեր՝ պայմանագրով սահմանված և առաջնային համարվող ոլորտներում՝ զբոսաշրջություն, կրթություն, հանրային գործերի կառավարում, քաղաքաշինություն, տրանսպորտ:

Եվս մեկ նվեր քաղաքը ստացավ ֆրանսիական Բուշ-դու-Ռոն նահանգից՝ «Խաղաղության ծառ» հուշարձանի տեսքով:

Այն պատկերում է ձիթենու ծառ, որը նաև Բուշ-դու-Ռոն նահանգի խորհրդանիշն է համարվում: Այս հուշարձանից տեղադրված է Երուսաղեմում, Բուշ-դու-Ռոն նահանգում և արդեն նաև Էջմիածնում: Բացմանը ներկա էր Բուշ-դու-Ռոն նահանգային խորհրդի և Էքս-Մարսել մետրոպոլի նախագահ տիկին Մարտին-ժիլ Վասալը:

Մեր քաղաքի տոնի շրջանակներում յուրօրինակ նվեր է մատուցել Էջմիածնի քույր քաղաք Պետրոզավոդսկը՝ իր փողոցներից մեկն անվանակոչելով «Էջմիածին»:

Առաջիկայում նախատեսվում է ընդլայնել արտաքին կապերը, համագործակցային հարաբերություններ հաստատել Չինաստանի ու Կանադայի քաղաքների հետ: